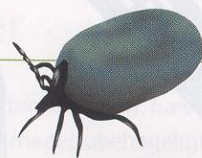

Skovflåter findes overalt, især i kystnære områder med tæt bevoksning, fx buske, men de findes også i haver. Det er små, sorte insekter, der løber hurtigt og kan bide sig fast i huden med kæberne. De kan være så små, at man næsten ikke kan se, at det er et lille insekt, der har bidt sig fast.

Skovflåten – lille og farlig

Bornholm er i særlig grad befængt med skovflåter, der kan overføre flere slags sygdomme, både med *Borrelia* bakterier, *Rickettsia* bakterier og TBE-virus – Tick Borne Encephalitis – flåtbåren hjernebetændelses virus. Det er også her især i de kystnære områder og i buske og under-skov, at flåterne er, men også i almindelige haver.

Borrelia

Borreliose er en sygdom, der overføres ved bid af en skov-

flåt, der er smittet med bakterien *Borrelia burgdorferi*, der er en spirokæte ligesom syfilisbakterien og har den samme tilbøjelighed til at give komplikationer fra nervesystemet. Sygdommen starter normalt med en karakteristisk rødme på bidstedet, og denne rødme breder sig udefter, mens den klarer op i midten. Den opstår oftest kun, hvis skovflåten har siddet fast i over 24 timer. Men man kan godt få sygdommen, selvom der ikke er observeret nogen rødme. Mange kan ikke

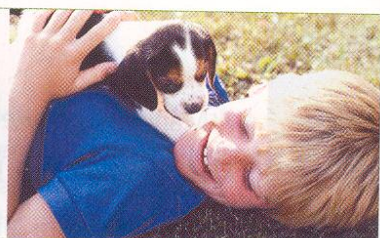
huske, at de er blevet bidt eller har haft en skovflåt på sig.

Efter flere dage eller uger kan bakterierne sprede sig med blodet til mange forskellige steder i kroppen. Det kaldes stadium 2. Der kan være hududslæt, meningitis, nervebetændelse i fx ansigtsnerven eller nerver ude i kroppen, hjertebetændelse, ledningsforstyrrelser i hjertet og symptomer fra led og muskler.

Symptomerne er hovedpine, stivhed i nakken, feber, kulderystelser, muskelømhed der

flytter sig rundt i kroppen, ledsmerter og udtalt dårlig tilpashed. Der kan være hævede lymfekirtler, hævet milt, hoste og øjenbetændelse, og typisk skifter symptomerne og ændrer sig. Der er dog hele tiden træthed og slaphed.

Måneder til år efter, ofte efter en skjult infektion, kan der opstå perioder med kroniske ledsmerter, kronisk skade på hjernen eller mange nerver ude i kroppen og fremadskridende svind af huden, der kan blive tynd som cigaretpapir, især

på hænder og fødder. Dette er stadium 3 – vedvarende infektion. Det almindeligste symptom på hjernebetændelsen er dårlig hukommelse, dårligt humør og dårlig søvn, ofte på grund af nervesmerter.

Diagnosen stilles på symptomerne og ved hjælp af blodprøver for antistof mod *Borrelia*, der først bliver positive efter flere ugers forløb. Blodprøverne kan dog være positive år efter behandling af sygdommen, så en forhøjet titer kan eventuelt skyldes tidligere *Borrelia*-infektion. Nogle få patienter, der ikke bliver tilstrækkeligt behandlet med antibiotika indenfor de første uger af sygdommen, kan få symptomer fra led eller nervesystem, uden at blodprøverne er positive. Senere i forløbet kan man forveksle *Borrelia* med fibromyalgi eller kronisk træthedssyndrom, hvor der dog ikke er symptomer på betændelse i leddene.

I det tidlige stadium kan *Borrelia*-infektionen behandles med antibiotika i form af kapsler eller tabletter. Tetracykline doxycyklin er effektivt hos mænd og ikke-gravide kvinder. Fordelen ved doxycyklin er, at dette antibiotikum også hjælper på en anden sygdom ved navn Ehrlichiose, som overføres med den samme slags skovflåt som *Borrelia*. Der er ved Ehrlichiose en nedsat mængde hvide blodlegemer og blodplader, men ved atypiske og svære tilfælde af *Borrelia* skal man overveje, om det ikke i stedet er Ehrlichiose.

Denne sygdom er dog ikke nær så hyppig.

Alternativer til doxycyklin er det bredspektrede amoxicillin, som også egner sig til børn. Er der penicillinallergi, kan man behandle med cefuroxim eller erythromycin. Ved infektion i huden er 20 dages behandling normalt nok, men har betændelsen spredt sig, skal der 30 til 60 dages behandling til. Er der tale om infektion i nervesystemet, er det nødvendigt at give antibiotika direkte ind i blodet, typisk i 4 uger. Behandlingen virker bedst, når den gives tidligt i forløbet.

Forebyggelse

Det er godt at rydde grundigt op omkring sit hus eller sommerhus, så der ikke ligger bunker af gamle blade, grene og andet, som flåterne kan gemme sig i. Det er svært at holde børn væk fra områder med buske og langt græs og at få dem til at gå med støvler med buksebenene stoppet ned i støvlerne. Det hjælper ellers ret godt, da flåterne er nede ved jorden. Lyst tøj gør det lettere at se flåterne. Efter at have været ude er det en god idé at klæde børnene og sig selv helt af og undersøge grundigt, om der sidder flåter nogen steder. Om aftenen evt. i forbindelse med et bad, der ikke skyller flåterne af, men gør det lettere at finde dem. Kig også tøjet grundigt efter.

Sidder der en flåt i huden, kan man fjerne den med en speciel flåttang, som man fx kan købe på apoteket, eller med en pin-

cet, hvor man trykker langsomt sammen omkring flåtens hoved og derefter trækker den ud. Det gør ikke så meget, hvis der sidder en smule af kæberne tilbage, da smitten sidder i flåtens spyt og tarme, men normalt vil flåten give slip, hvis den bliver klemt omkring hovedet. Efter fjernelsen af flåten renses huden grundigt med noget antiseptisk.

Man kan nedsætte risikoen for flåtbid betydeligt ved at bruge insektmidler med DEET (diethyltoluamin) til huden. Er der under 10% DEET i cremerne eller spraymidlerne, er de ikke farlige for mindre børn, når de ikke bruges for tit. Man kan ikke købe midler med DEET lovligt i Danmark, men i Sverige og Tyskland kan man købe dem på apotekerne, og turen til Bornholm går jo oftest via Sverige. På tøjet kan man sprøjte med midler, der indeholder permethrin, der dræber flåterne, og man kan også få creme med permethrin, fx Nix, der ellers bruges mod fnat.

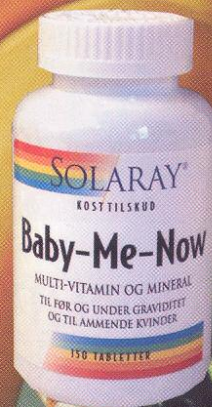
Er man fastboende eller fast sommerhusgæst på Bornholm anbefales det at blive vaccineret mod TBE-virus (vaccinen FSME-IMMUN). Smitten med den flåtborne hjernebetændelse kan nemlig ske ret hurtigt efter, at flåten har bidt sig fast. Vaccinationen skal ske to gange med 1-3 måneders mellemrum og endnu en gang 9-12 måneder senere. Det anbefales at vaccinere igen efter tre år og derefter hvert femte år.

BABY ME NOW

MULTI-VITA-MIN

- EN DEL AF SPEKTROFAMILIEN

Det naturlige kosttilskud til gravide & ammende kvinder

MED ORGANISKE OG LETOPTAGELIGE VITAMINER & MINERALER

Natur Energi ApS
48 16 12 13
www.naturenergi.dk